

VERGELIJKEND RAPPORT

**VAN DE ACTIES VAN DE BENELUX UNIE EN
DE GRANDE RÉGION MET HET OOG OP DE
INTENSIVERING VAN DE SAMENWERKING**

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Vergelijkende studie van de respectieve projecten en aanbevelingen.....	5
A. VEILIGHEID EN CRISISBEHEER.....	5
1) Veiligheid.....	5
2) Crisisbeheer.....	16
B. MILIEUBELEID.....	19
1) Klimaatverandering.....	19
2) Luchtkwaliteit.....	20
3) Behoud van de biodiversiteit.....	21
C. BEHEER EN INTEGRATIE VAN MOBILITEIT.....	24
D. ECONOMISCHE DYNAMIEK.....	26
1) Digitale transitie.....	26
2) Energietransitie.....	27
3) Industriële transitie.....	29

Opgesteld door:

Secretariaat-Generaal van de Benelux

Sarah-Lou Philippe in samenwerking met Thierry Charlier en Séverine Van Mieghem

Inleiding

De Benelux Unie, een intergouvernementele samenwerkingsovereenkomst tussen het Koninkrijk België, het Koninkrijk der Nederlanden en het Groothertogdom Luxemburg, ontwikkelt concrete samenwerkingsprojecten en -acties binnen diverse gebieden. Op basis van de geldende nationale wetgeving probeert de Benelux Unie haar intraregionale samenwerking te intensiveren. Sinds 2008 focust de Unie – via het nieuwe Benelux-Verdrag – op samenwerking binnen drie belangrijke domeinen: de interne markt en de economische unie, duurzame ontwikkeling en justitie en binnenlandse zaken. De uiteindelijke en openlijke doelstelling van deze tripartiete samenwerking is de bevordering van de welvaart en het welzijn van de respectieve burgers.

Deze samenwerkingsthema's kunnen met name worden bestudeerd in het licht van de acties die het andere grote grensoverschrijdende samenwerkingsgebied, de Grande Région, binnen deze domeinen heeft ondernomen. De Grande Région bestaat uit negen kerngebieden en is sinds haar oprichting in 1969 geleidelijk uitgegroeid tot een toonaangevende coöperatieve speler in de grensgebieden van West-Europa. Naast een uitgesproken burgerlijke ambitie wil het samenwerkingsgebied actief zijn op de volgende centrale domeinen: mobiliteit en territoriale ontwikkeling, onderwijs en leren, toerisme en cultuur, economie en concurrentievermogen, samenleving, burgerschap en veiligheid en milieu en duurzaamheid. Via de uitwerking van projecten binnen de talrijke werkgroepen lijkt het verstandig om de projecten en doelstellingen van de twee samenwerkingsgebieden op elkaar af te stemmen en zodoende een systeem van diepgaande samenwerking op een welbepaald aantal gebieden uit te bouwen.

Zo ontstond tijdens een reeks vergaderingen tussen de twee samenwerkingsgebieden de wens om de samenwerking te intensiveren. Een wens die ook in de respectieve werkprogramma's van de huidige voorzitterschappen van elk gebied wordt uitgesproken. Dit alles is vervat in de conclusies van de werkvergadering Benelux

Unie-Grande Région van 18 mei 2022, waarin de aandachtsgebieden voor nauwere samenwerking worden geformuleerd.

Deze analyse van de punten waarop de projecten van de Benelux Unie en van de Grande Région samenkomen, is derhalve gebaseerd op het Gemeenschappelijk Werkprogramma 2021-2024 van de Benelux Unie, het jaarverslag 2021 van het secretariaat-generaal van de Benelux Unie, het activiteitenverslag van de werkgroepen van de 17e top van de Grande Région onder het voorzitterschap van Saarland (2019-2020), het voortgangsverslag van het Franse voorzitterschap van de Top van de Executieven (Sommet des Exécutifs) van de Grande Région (2022), het verslag van de Top van de Executieven van de Grande Région over het beheer van gezondheids crisissen, de nota van het Franse voorzitterschap van de Top van de Executieven van de Grande Région (2021-2022) en de samenvatting van de conclusies van de werkvergadering Benelux Unie-Grande Région (18 mei 2022), en in mindere mate op de 'Feuille de route santé 2021-2027' van de regio Grand Est. Op deze manier kunnen de twee gebieden hun gemeenschappelijke belangen gezamenlijk ontwikkelen met het oog op meer samenwerking en efficiëntie.

In deze analyse gaan we in op de vier belangrijkste transversale thema's die we tijdens de werkvergadering Benelux Unie-Grande Région van 30 maart 2022 hebben besproken. Dit zijn veiligheid en crisisbeheer, klimaatverandering, behoud van de biodiversiteit, luchtkwaliteit – die alle drie onder de noemer milieubeleid worden gegroepeerd –, mobiliteit en grensarbeiders – die onder de noemer beheer en integratie van mobiliteit worden gegroepeerd – en industriële, digitale en energietransitie – die onder de noemer economische dynamiek worden gegroepeerd.

Zo verkent deze analyse op welke manier deze gemeenschappelijke belangen de betrokken organisaties ertoe kunnen brengen om intensief samen te werken om hun doelstellingen te bereiken en hoe deze samenwerking zowel de burgers van de grensoverschrijdende regio's als de

institutionele diensten ten goede komt. We bespreken eveneens de verschillende mogelijke antwoorden die tot samenwerking kunnen leiden.

De analyse is onderverdeeld in evenveel te bestuderen thema's als er beschikbaar zijn en bevat een toevoeging betreffende het voordeel dat een dergelijke samenwerking oplevert. Vervolgens bieden we een overzichtstabel van alle – geslaagde of mislukte – acties die elke partij afzonderlijk heeft uitgevoerd en een overzicht van de gemeenschappelijke thema's, waaronder thema's waarbinnen er reeds acties werden uitgevoerd of die in de richting van een intensievere samenwerking evolueren. Dit overzicht bevat eveneens middelen via dewelke organisaties kunnen worden samengebracht, via institutionele en informele mechanismen.

Vergelijkende studie van de respectieve projecten en aanbevelingen

A. VEILIGHEID EN CRISISBEHEER

Veiligheid en crisisbeheer zijn twee belangrijke werkterreinen in de grensoverschrijdende samenwerking. Deze analyse verdeelt het thema veiligheid in acht subthema's, terwijl het begrip crisisbeheer via twee belangrijke domeinen van reflectie wordt benaderd.

1) Veiligheid

Tijdens de werkvergadering van 30 maart 2022 zijn de Benelux Unie en de Grande Région overeengekomen om van het thema veiligheid een belangrijk aspect van de intensivering van hun samenwerking te maken. Aangezien veiligheid een ruim begrip is, splitsten we in deze analyse de verschillende aspecten van veiligheid – die de samenwerkingsgebieden afzonderlijk bestuderen – op volgens thema.

a) Politiesamenwerking

Op het vlak van politiesamenwerking wordt het Benelux-gebied bestuurd door het hoogste bestuursorgaan 'Politie', een strategisch overleg tussen de drie landen die de werkgroepen leiden. Het nieuwe Benelux-Politieverdrag biedt politiediensten rechtstreekse toegang tot de politiedatabanken van andere landen en waarborgt zo de veiligheid van de burgers in de Benelux. Het doel hiervan is om de samenwerking bij de handhaving van de openbare orde en veiligheid uit te breiden. Dit maakt onder andere een meer grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van politievervolging mogelijk.

Met het oog op de ondersteuning van de operationele uitvoering van het verdrag moet de 'Benelux politieapp' worden ontwikkeld en moet de opleidingsmodule 'Zonder zorgen de grens over' worden bijgewerkt. In het bijzonder wil de Benelux de samenwerking op het gebied van de 'manhunt' (klopjacht) versterken. Dit vereist echter een betere grensoverschrijdende

samenwerking om efficiënt de juiste onderzoeksinstrumenten te analyseren en snel relevante informatie uit te wisselen.

Zo worden er met name vergaderingen met de betrokken politiediensten overwogen in verband met het SPOC. Met betrekking tot het Saarlandse voorzitterschap van de Grande Région steunde de subwerkgroep 'Politiesamenwerking' de noodzaak van een grondige wederzijdse kennis van de werking van de naburige politie- en marechausseediensten. Bilaterale uitwisselingsprojecten tussen de veiligheidsautoriteiten van de partners schieten als paddenstoelen uit de grond. Ook werden er seminars voor jonge politieagenten en marechaussees georganiseerd. Een voorbeeld hiervan was het seminar 'Grensoverschrijdende politiesamenwerking in de Grande Région' dat op 16 en 17 oktober 2019 plaatsvond. De doelstellingen van het seminar waren dat de deelnemers vaardigheden aanleerden die de politiesamenwerking in de regio

moeten bevorderen, dat ze het belang en de uitdagingen van deze grensoverschrijdende samenwerking her- en erkennen, dat ze hun tweetalige vaardigheden op het gebied van de politie-terminologie konden oefenen en dat er professionele netwerken werden uitgebouwd. Op 19 oktober 2019 konden de deelnemers hun feedback over het afgelopen seminar geven. De vastgestelde doelstellingen lijken te zijn bereikt in die zin dat de professionele contacten en uitwisselingen zijn versterkt.

Hier kan de samenwerking worden geïntensiveerd door middel van gezamenlijke seminars en opleidingen waarop beide samenwerkings-

gebieden zijn uitgenodigd. Politie en marechaussee kunnen samen overleggen over de praktijken in de regio en over efficiënte en doeltreffende instrumenten voor onderzoek, die idealiter de grensbarrière kunnen overwinnen (wat het doel is dat de Benelux Unie nastreeft). Naar het voorbeeld van het seminar dat de Grande Région in oktober 2019 organiseerde, kunnen de twee gebieden tijdens gezamenlijke vergaderingen afspraken maken over de uitvoering van een intensieve samenwerking die alle burgers in de regio ten goede komt.

b) Operationele politiesamenwerking

De Benelux steunt een versterking van de strategische en operationele samenwerking tussen de partners, met name bij crisissen en rampen met grensoverschrijdende gevolgen. Zo zet de Benelux zijn analyse van de nationale risicomethodologieën voort om grensoverschrijdende risico's te identificeren, waardoor er doeltreffendere maatregelen kunnen worden genomen (in termen van schaalvoordelen en complementariteit in het licht van de Europese vereisten). Met het oog op de optimalisering van deze operationele politiesamenwerking hebben de Benelux-landen nog diepgaandere gezamenlijke opleidingen voor politiediensten op poten gezet. Een voorbeeld hiervan was het 'Train the trainer' programma in België en Nederland om de opleiding 'Zonder zorgen de grens over' te organiseren. In het kader van deze optimalisering werd de grensoverschrijdende samenwerking meermaals geëvalueerd, onder meer tijdens de NAVO-top in 2021. Wat de wederzijdse politiebijstand betreft, is het dus noodzakelijk dat enkele projecten worden afgerond.

Er moeten inspanningen worden geleverd om de politieke contactpunten inzake bestuurlijke politie op nationaal en regionaal niveau voor grensoverschrijdende bijstand te verfijnen, om scenario's voor de aanpak van grootschalige evenementen op te stellen en om een nieuw en bijgewerkt formulier 'Bijstandsverzoek' uit te werken.

Momenteel loopt er ook een project om de operationele samenwerking te versterken tussen de Benelux-eenheden die verantwoordelijk zijn voor de verzameling en het beheer van persoonsgegevens van passagiers (PNR). De deskundigen in de werkgroepen bespraken de meerwaarde van het PNR om de verspreiding van virussen die de volksgezondheid kunnen bedreigen, tegen te gaan. Op 15 januari 2020 werd de subwerkgroep 'Operationele politiesamenwerking' als onderdeel van de werkgroep 'Veiligheid en preventie' van de 17e top van de Grande Région opgericht. Deze subwerkgroep, die op 15 januari 2020 en 13 februari 2020 is samengekomen, werkt aan de uitvoering van het proces voor de inwerkingtreding van het operationele protocol van het Frans-Belgische grenswaarschuwingsplan. Dit moet het mogelijk maken om controlepunten en opdrachten te bepalen.

Een tweede dergelijk protocol werd op 9 oktober 2020 door het Frans-Luxemburgse bilaterale comité vastgesteld. Om de controlepunten vast te stellen, werden er eveneens een soortgelijke cartografie opgesteld. Het huidige voorzitterschap van de Grande Région wenst de veiligheid in het grensgebied te versterken en stelt een reeks maatregelen (zeven) voor om de operationele politiesamenwerking te intensiveren. Hierbij dringt ze aan op de implementatie van coherente systemen om het operationele

reactievermogen en de coördinatie van grensoverschrijdende reacties te verbeteren, de regelmatige organisatie van grensoverschrijdende verkeersveiligheidsacties, een denkoefening rond de invoering van een tweetalige bewegwijzering, de jaarlijkse organisatie van een seminar voor jonge politieagenten en marechaussees en een 'feedbackbijeenkomst', de organisatie van een seminar voor preventieadviseurs voor ouderen, de organisatie van een colloquium voor de politiechefs van de regio over veiligheidskwesaties in verband met voetbalwedstrijden en de deelname van buitenlandse politieagenten aan Franse vergaderingen over interne veiligheid. Het voortgangsverslag van het Franse voorzitterschap ten slotte vermeldt dat de prefectuur van de Zone de Défense et Sécurité Est (oostelijke defensie- en veiligheidszone) verschillende vergaderingen van deze subwerkgroep heeft belegd. Deze vergaderingen hebben geleid tot de ondertekening van de Frans-Belgische en Frans-Luxemburgse strategische en operationele plannen.

Met het oog op een verregaande samenwerking tussen de bevoegde grensoverschrijdende

autoriteiten en in het licht van de respectieve projecten van elk samenwerkingsgebied kan er een gemeenschappelijke kaart van politiecontroleposten worden opgesteld. In het kader van politieonderzoeken en -vervolgingen zou het netwerk van controleposten het werk van de onderzoekers vergemakkelijken. Teneinde het gebruik van controleposten en de opdrachten op elkaar af te stemmen en coherent te maken, kunnen de politie- en marechausseediensten eveneens aan opleidingsdagen en uitwisselingen van gemeenschappelijke praktijken deelnemen. Naar het voorbeeld van het Belgisch-Nederlandse 'Train the Trainer' programma moeten werkvergaderingen van de Benelux Unie-Grande Région over de uitvoering van deze opleidingen beslissen. Gezien het belang van het thema veiligheid binnen de werkzaamheden van de groepen die op dit vlak actief zijn, lijkt een 'Memorandum of Understanding' in plaats van een 'gentlemen's agreement' – na het besluit over welke punten samenwerking vereisen – logisch. Dit memorandum formuleert de formele verbintenis van de partijen om hun handelingen af te stemmen op de bescherming van de burgers.

c) Verkeersveiligheid

Ook vandaag nog blijft veiligheid achter het stuur en op de weg een bron van waakzaamheid voor de autoriteiten. Daarom heeft de werkgroep 'Veiligheid en Preventie' onder het Saarländse voorzitterschap van de Grande Région de subwerkgroep 'Verkeersveiligheid' belast met een groot aantal te bereiken doelstellingen en te ondernemen acties. Op een transparante en burgergerichte manier werken aan verkeersveiligheid blijft de openlijke doelstelling van alle verantwoordelijke samenwerkingspartners in de Grande Région. De burger heeft immers het recht om binnen de regio veilig te reizen. Een van de belangrijkste doelstellingen van deze subgroep is om 'gezamenlijk of over de grenzen heen' veelbelovende maatregelen op te starten. Hiertoe verstrekt de 'Balans van de verkeersveiligheid voor de Grande Région' (Bilan de la sécurité routière pour la Grande Région), die deze

subwerkgroep om de twee jaar opstelt, informatie over het aantal verkeersongevallen in de regio, over uitgevoerde en geplande grensoverschrijdende campagnes en projecten en de betrokken actoren.

Om relevante gegevens over verkeersongevallen tussen Europese landen te presenteren, verzamelt en presenteert de 'Balans van de verkeersveiligheid voor de Grande Région' vergelijkbare gegevens. Deze vergelijkende analyse maakt het bovendien mogelijk om de risicozones en -groepen in de regio en de belangrijkste oorzaken van ongevallen vast te stellen. De uitwisseling van nationale thematische verkeersveiligheids-campagnes biedt de mogelijkheid om nieuwe benaderingen op het niveau van de Grande Région uit te werken. Bovendien biedt de uitwisseling ook de mogelijkheid om een

netwerk van verkeersveiligheidsfunctionarissen uit te bouwen.

In het kader van deze subwerkgroep werden er twee belangrijke acties uitgevoerd. De eerste actie dateert van 21 juli 2020 en sloot aan op de 'Safe Holidays' campagne. Bij deze actie werden een vijftigtal voertuigen preventief gecontroleerd. De bedoeling was om de bestuurders bewust te maken van de gevaren in verband met een te zwaar geladen wagen, maar ook de banden, het vastzetten van de lading, oververmoeidheid, enz. alvorens op vakantie te vertrekken. De tweede actie op het vlak van de controle van de verkeersveiligheid 'Civil'été' vond plaats op 1 augustus 2020 en was bedoeld om de veiligheid op de wegen te verbeteren door toezicht op en advies over de verkeersveiligheid. Op initiatief van de prefectuur van de Zone de Défense et Sécurité Est (oostelijke defensie- en veiligheidszone) werden er bij deze supraregionale controlemaatregel (deelname van Duitse, Luxemburgse en Belgische veiligheidstroepen aan gezamenlijke controleposten) tijdens de zomervakantie meer dan 900 veiligheidstroepen op de belangrijkste verkeersaders van de regio's Bourgogne-Franche-Comté en Grand Est ingezet. Het resultaat was dat 1.400 overtredingen werden vastgesteld en dus werden gestopt voordat er een potentieel ongeval kon plaatsvinden.

Daarnaast is er op 18 oktober 2022 een bijeenkomst gepland waar de Grande Région, in samenwerking met de Benelux Unie, het thema verkeersveiligheid zal behandelen.

De Benelux Unie van haar kant ontwikkelt het aspect verkeersveiligheid via twee belangrijke assen. De eerste as, die voor 2022 werd ontwikkeld, betreft het rijhulpsysteem (ADAS). Het doel is om veilig rijden te bevorderen als een actief veiligheidssysteem met geavanceerde technologische ondersteuning. Er werden eveneens bewustmakingscampagnes gevoerd over de gevaren van rijden onder invloed van geneesmiddelen of bij vermoeidheid. Ten slotte werden er ook vergelijkende analyses met publieke campagnes op de snelweg uitgevoerd.

De tweede as van dit thema betreft de veiligheid van zachte mobiliteit. Dit betreft in eerste

instantie de fiets, waar het verlangen heerst om meer geschikte infrastructuur voor fietsers te ontwikkelen. Een mogelijk project dat momenteel wordt uitgewerkt (jaarplan 2023) ten slotte betreft de toelatingsregels voor lichte elektrische voertuigen (LEV) zoals elektrische steps. In tegenstelling tot andere gemotoriseerde voertuigen zijn de regels op dit vlak namelijk op nationaal niveau en niet op Europees niveau geharmoniseerd, wat betekent dat fabrikanten met andere regels worden geconfronteerd en dat gebruikers volgens bepaalde wetgeving hun voertuigen niet kunnen gebruiken. Het is dus de bedoeling om op termijn de wetgeving voor lichte elektrische voertuigen te harmoniseren.

Op 31 mei 2017 ten slotte vond er een vergadering plaats tussen de werkgroep 'Verkeersveiligheid' van de Benelux Unie en de uitvoerder van de AWSR-strategie (Waals agentschap voor verkeersveiligheid) om in onderling overleg op te treden en de doelstellingen van deze strategie concreet uit te voeren. Het AWSR werkt aan niet minder dan acht thema's waaraan de Benelux Unie haar steun wil verlenen. Deze thema's betreffen bewustmaking (definitie van de doelgroepen, statistische inhoud die aan de media wordt verstrekt, voorafgaande tests van campagnes, evaluatie van campagnes), de maandelijkse uitsplitsing van de ongevallen volgens het type gebruiker, analyse van de ongevallen (statistisch jaarverslag, gedetailleerde analyse van de ongevallen, ongevallen in de Grande Région in kaart brengen), observatie van het gedrag (snelheidsonderzoek, snelheids-observatorium, onderzoek naar 'rijden onder invloed'), effectbeoordeling (repressie, bewustmaking, voertuigen, infrastructuur), voorlichting en begeleiding van slachtoffers van verkeersongevallen (oprichting van een centrum voor kennis en essentiële informatie, dat personen die het slachtoffer van een verkeersongeval werden, in staat moet stellen om hun weg te vinden binnen het netwerk dat voor hen is bestemd, met inachtneming van de op het terrein verrichte werkzaamheden en zonder deze te vervangen), het doelpubliek van de dienst (elke persoon die direct of indirect door een verkeersongeval wordt getroffen: het doelpubliek van de afdeling (iedereen die direct of

indirect door een verkeersongeval is getroffen: ernstig lichamelijk en/of psychisch letsel, ongeacht de tijd die sinds het ongeval is verstreken, ongeacht het soort informatie dat nodig is) en specifieke vaardigheden op het gebied van verzekeringen, strafrecht en klinische victimologie (inclusief opleidingsmodules). Het hoofddoel van elke werkas is uiteraard om het aantal verkeersdoden terug te dringen (tegen 2020, drie jaar na de werkvergadering).

Deze thema's worden in acht actiethema's gegoten: campagnes voor het grote publiek (evenals een 'Grand Quizz de la route' over verkeersveiligheid), bewustmaking van jonge bestuurders (via websites, videospots, posters, festivals en goodies), gerichte acties (bewustmaking via/in samenwerking met partners, zoals Decathlon, SPW, Fredemot en anderen, die over het jaar worden gespreid – waaronder 'Journée de la moto' en 'Beau vélo de Ravel' – en via brochures, folders, videoclips enz. worden verspreid), contactprogramma's (coproductie van de politie, ASWR, Brussel Mobiliteit enz.), het gebruik van het platform 'tousconcernés.be' (met informatie over verkeersveiligheid en de tools/dragers die tijdens de bewustmakingscampagnes werden ontwikkeld), alsook sociale netwerken, de terbeschikkingstelling van materiaal (weegschalen, alcoholtests, simulatiecursus met lespakket, folders, campagneposters enz.), en de verspreiding van het 'Backsafe' label (op festivals, concerten en studentendansfeesten, in discotheken en bars, op plaatselijke feesten en in de horeca). Kortom, de Benelux Unie streeft ernaar om de verschillende nationale acties die haar lidstaten uitvoeren, te harmoniseren en op schaal van het grondgebied te bundelen. In het kader van de Europese doelstelling om het aantal verkeersdoden en zwaargewonden terug te dringen, wil de

Unie concrete maatregelen nemen om de verkeersveiligheid van haar burgers te waarborgen. Het belangrijkste en meest voorkomende kenmerk van verkeersveiligheid is dat het de burger rechtstreeks aangaat. Het lijkt logisch – en noodzakelijk – dat de burger centraal staat in de acties die worden ondernomen om onveiligheid op de weg te bestrijden. Als regio's met veel verkeer, zowel van grensarbeiders als van vakantiegangers, kunnen de samenwerkingsgebieden worden aangespoord om, naar het voorbeeld van de Grande Région, de cijfers van hun respectieve waarnemingscentra betreffende het aantal verkeersongevallen mee te delen. Dit kan gemakkelijk gebeuren via vergaderingen met de werkgroepen van elke partij. Wat de licht elektrische voertuigen betreft, moet er een zekere harmonisatie binnen de Benelux plaatsvinden voordat deze tot de rest van de landen van de Europese Unie, en dus de Grande Région wordt uitgebreid. Ook kunnen politiegroepen uit buurlanden wegcontroles uitvoeren waardoor er een rechtstreekse uitwisseling van informatie ter plaatse mogelijk wordt. Evenzo kunnen deze via gezamenlijke vergaderingen worden georganiseerd. Ten slotte lijkt het goed om de uitwerking van een gemeenschappelijke veiligheids campagne, van activiteiten of van inlichtingen die een rechtstreekse impact op grensoverschrijdende burgers kunnen hebben, in vraag te stellen. Met het oog op een coherent regionaal beleid kunnen de Benelux Unie en de Grande Région een vergelijkende analyse maken van de verschillende nationale maatregelen die werden ondernomen of worden uitgewerkt om deze gemeenschappelijke aanpak van de verkeersveiligheid tot stand te brengen.

d) Preventie van criminaliteit

In de context van een steeds veranderende wereld is het niet verrassend dat we worden geconfronteerd met nieuwe vormen van criminele activiteiten, vooral over de grenzen heen. In dit kader wil de Benelux Unie al deze vormen van

criminaliteit bestrijden, met name door de beschikbare en reeds bestaande criminaliteitsanalyses van de lidstaten te vergelijken. Met andere woorden, een vergelijkende analyse van het beleid inzake misdaadbestrijding. Onder het

Belgische voorzitterschap van de Unie werd er een gemeenschappelijke aanpak van drugscriminaliteit uitgewerkt om de internationale handel in illegale synthetische drugs te bestrijden. Dit project maakte het niet alleen mogelijk om snel te communiceren en informatie uit te wisselen, maar ook om een gemeenschappelijk beeld van criminaliteit te schetsen en aan te wijzen. Bovendien willen de Benelux-landen en Frankrijk de 'Hazeldonk samenwerking' bij de bestrijding van drugscriminaliteit intensiveren.

Binnen een tweede context van toenemende digitalisering van het dagelijkse leven worden politiekorpsen steeds vaker geconfronteerd met het fenomeen van cybercriminaliteit. De samenwerking tussen de Benelux-landen en Noordrijn-Westfalen op dit gebied benadrukt de noodzaak om gespecialiseerde kennis te delen door een netwerk van deskundigen uit te bouwen. Er werden vier expertisegebieden aangeduid: phishing, OSint, ransomware en digitaal forensisch onderzoek. Via de subwerkgroep 'Preventie van criminaliteit' heeft het Saarlandse voorzitterschap van de Grande Région zijn activiteiten op cybercriminaliteit en de preventie van internetfraude toegespitst. Hierbij werd er vooral de nadruk gelegd op ouderen als slachtoffers. In dit opzicht werden er een aantal bewustmakingscampagnes gevoerd. Het seminar voor preventieadviseurs voor ouderen, waartoe het Franse

voorzitterschap had opgeroepen, sluit perfect aan op deze logica. Het tweede aandachtspunt van de subgroep 'Preventie van criminaliteit' van het Saarlandse voorzitterschap betreft de preventie van criminaliteit op het gebied van inbraak en vertaalt zich vooral in gerichte voorlichtingscampagnes (de Europese dag zonder inbraken op 21 oktober 2020 in 26 EU-landen).

Met het oog op een meer globale bestrijding van criminaliteit kunnen de politie- en drugsonderzoeksdiensten van buurlanden via een 'gentlemen's agreement' samenwerken, waardoor er een snelle uitwisseling van informatie mogelijk wordt. Deze samenwerking kan ook tot controleposten worden uitgebreid (na de uitwerking van een globale cartografie). Wat de strijd tegen criminaliteit op lokale schaal betreft, kan de organisatie van de 'dagen zonder' binnen de Grande Région en de Benelux Unie worden veralgemeend. Deze initiatieven kunnen bestuurd in het kader van gezamenlijke vergaderingen van de bevoegde werkgroepen en subgroepen, en met de hulp van de Belgische Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken, die sinds negen jaar '1 dag zonder' – een nationale actie tegen inbraak – organiseert.

e) Civiele bescherming

In 2017 heeft de subwerkgroep 'Civiele bescherming en brandweer' van de werkgroep 'Veiligheid en preventie' van de Grande Région zijn werkzaamheden georganiseerd rond het thema vliegtuigongevallen.

Dit thema was voor 2018 gepland, maar werd uitgesteld. We vermelden dat er binationale overeenkomsten tussen Luxemburg en Frankrijk en België en Frankrijk werden ondertekend, zonder dat er hierover nadere informatie werd verstrekt. Evenzo wordt de laatste hand aan de uitvoeringsprotocollen gelegd. Een eerste protocol werd reeds door het departement van de Ardennen en de provincie Namen ondertekend.

Bovendien wil het Franse voorzitterschap van de Grande Région een gids opstellen – op basis van de expertisenetwerken en de vaardigheden die tijdens het project van Interreg, 'INTER'RED' werden ontwikkeld – om de verschillende aspecten van de bestaande samenwerkingsverbanden en partnerschappen te identificeren. Hiertoe behoren het transport van patiënten in noodsituaties en de grensoverschrijdende continuïteit van de civiele bescherming en de nood- en alarmdiensten. De Benelux Unie lijkt hierover geen meer uitgesproken standpunt te hebben ingomen.

f) Asiel en migratie

Asiel en migratie zijn belangrijke vraagstukken in een wereld van voortdurend veranderende mobiliteit. Het is dan ook de bedoeling dat de Benelux binnen de Europese context gemeenschappelijke standpunten inneemt, waarbij de werkzaamheden op de migratiestromen zijn toegespitst. Op deze manier wordt het voor de Benelux-landen mogelijk om informatie uit te wisselen over de administratieve situatie van vreemdelingen waarvan bekend is dat ze bij radicalisme zijn betrokken. Een tweede project is

gericht op de verdere samenwerking bij de uitvoering van gemeenschappelijke benaderingen van migratie (met name in het kader van de Dublinprocedure). Bovendien betreft een van de projecten die momenteel worden ontwikkeld, de uitvoering van het AMR-project (Asiel, Migratie, Radicalisme), op basis waarvan de migratiediensten nieuwe voorschriften van het type EES, ETIAS enz. moeten implementeren. Dit werkhema werd aan geen enkele werkgroep van de Grande Région toegewezen.

g) Justitie

Grenzen kunnen een belemmering vormen voor onderzoek, vervolging en de toepassing/uitvoering van straffen. De Benelux-samenwerking wil de samenwerking tussen de drie landen intensiveren om tot gezamenlijke initiatieven op dit gebied te komen. Daarnaast zijn de domeinen mensenhandel en screening vóór indiensttreding ook aandachtsgebieden voor mogelijke samenwerking. Concreet betekent dit dat de Benelux-landen en de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen streven naar de versterking van het Europese beginsel van wederzijdse erkenning van vonnissen en rechterlijke beslissingen. Hierbij staat het CrossBES-project centraal. Wat het langetermijnproject inzake mensenhandel betreft, heeft de COVID-19-pandemie helaas de lopende werkzaamheden vertraagd. Onder het

Luxemburgse voorzitterschap werden deze werkzaamheden echter opnieuw opgestart (hoewel ze onder het vorige voorzitterschap waren begonnen). De werkzaamheden hebben vooral betrekking op grensoverschrijdende samenwerking wanneer een slachtoffer van uitbuiting wordt aangetroffen in een ander land dan dat waar de illegale uitbuiting plaatsvond, en op de te nemen stappen. Het tweede vlaggenschipproject op het gebied van grensoverschrijdende samenwerking betreft de screening vóór indiensttreding. De uitwisseling van justitiële informatie tussen de partnerlanden vergemakkelijkt deze screening. Dit werkhema werd aan geen enkele werkgroep van de Grande Région toegewezen.

h) Veiligheid van de gezondheid

Veiligheid van de gezondheid betreft de dagelijkse en gemeenschappelijke aspecten inzake het beheer van burgerbescherming. Alle acties en engagementen op dit vlak vallen dus buiten de context van een crisis. De Benelux Unie is vastbesloten om de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van het gezondheidsbeleid te intensiveren. Hiertoe moeten de aangesloten landen en regio's noodzakelijkerwijs

een beroep doen op het Benelux-Verdrag om alle juridische en administratieve belemmeringen weg te nemen die een dergelijke samenwerking in de weg zouden kunnen staan. Sommige initiatieven werden uitgevoerd en boekten het nodige succes. Voorbeelden hiervan zijn het elektronische medische dossier van de Benelux en grensoverschrijdend ambulancevervoer, waardoor grensoverschrijdende

medische hulp doeltreffend wordt. Een van de belangrijkste doelstellingen voor grensoverschrijdende gezondheidszorg is de verwezenlijking van eHealth in de Benelux. Dit systeem maakt de uitwisseling van medische gegevens van patiënten tussen landen van de Unie mogelijk. De werkgroep die met de concretisering ervan is belast, heeft een overzicht opgesteld van de huidige nationale praktijken en van de diensten die voor deze informatie-uitwisseling zijn aangewezen. De partners kwamen overeen om – in het kader van de Europese patiënten-richtlijn – een proefproject op poten te zetten om gegevens over de grenzen uit te wisselen. Ook hier probeert de Benelux Unie een voortrekkersrol te spelen door synergiën met het CEF-eHDSI-project (eHealth Digital Service Infrastructure, een pan-Europese eHealthdienst die op 1 januari 2017 van start is gegaan en waaraan 21 landen deelnemen) tot stand te brengen. Een tweede doelstelling betreft de strijd tegen grensoverschrijdende fraude en misbruik in de gezondheidszorg. Het is de bedoeling om de grensoverschrijdende medische samenwerking en de toegang tot de gezondheidszorg te verbeteren. Wat de ambulancediensten betreft, werden er een reeks bilaterale overeenkomsten ondertekend die het mogelijk maken om medische noodhulp tussen de Benelux-landen te verlenen. Op dit vlak werden er echter tal van onzekerheden geïdentificeerd, met name over de terugbetaling door de zorgverzekeraars, de inzet van MUG-artsen of de erkenning van Nederlandse ziekenhuizen in het Belgische systeem. De juridische instrumenten van de Benelux bleken voldoende doeltreffend en boden een goede basis om lokale, 'op maat gesneden' oplossingen voor de aan de orde gestelde problemen overeen te komen. De medische samenwerking heeft dus tot doel om de verzorging en opvolging van patiënten aan weerszijden van de Benelux-grenzen te vergemakkelijken. Deze samenwerking op basis van grensoverschrijdend wetenschappelijk onderzoek en de toepassing van nieuwe technologische mogelijkheden streeft ernaar om de dagelijkse zorg voor patiënten in de Benelux te verbeteren.

De ambitie op langere termijn is om te voorzien in een uitbreiding van het toepassingsgebied van deze reeds ontwikkelde instrumenten tot alle Benelux-grenzen.

Het activiteitenverslag van de werkgroepen van de 17e top van de Grande Région vermeldt een aantal acties op het gebied van gezondheid. De belangrijkste werkterreinen van de werkgroep 'Gezondheid en sociale kwesties' (Santé et questions sociales) waren de versterking van een gecoördineerde aanpak van de volksgezondheid, de noodzakelijke inspanningen om een betere toegang tot kwaliteitszorg voor patiënten te garanderen en de steun voor gezondheids- en sociale projecten in de regio. Het eerste project betreft de verzameling en analyse van gezondheidsgegevens in de Grande Région. Hiertoe moet er een methode om gegevens te verzamelen en te vergelijken, alsook een vergelijkende weergave van een reeks gezondheidsindicatoren worden uitgewerkt. De groep heeft zich eveneens toegespitst op de analyse van het gezondheidsbeleid van de deelnemende gebieden om de uitwisseling van goede praktijken te bevorderen. Op basis hiervan heeft ze eveneens enkele aanbevelingen geformuleerd. Zo selecteerde de werkgroep zeven indicatoren die vergelijkbaar en beschikbaar zijn in de entiteiten van de Grande Région. Dit zijn onder andere gezondheidsbevordering, preventieve zorg, curatieve zorg, geestelijke gezondheidszorg ... Elke regio heeft zijn eigen indicatoren geselecteerd en bestudeerd vanuit het oogpunt van het belang en de beschikbaarheid ervan.

Er werden twee resultaten bereikt: de beschrijving van de metadata van gezondheidsindicatoren in de regio en de presentatie van het beleid in de strijd tegen tabaksgebruik in de Grande Région. De tweede actie betreft de ondersteuning van grensoverschrijdende projecten op het gebied van gezondheidszorg of van sociale projecten. Zo nodigde de werkgroep de initiatiefpartners uit om hun projecten en behoeften voor te stellen, waarbij de werkgroep eveneens als doorgeefluik naar de actoren in de regio fungeerde. Zo heeft de werkgroep kennis kunnen nemen van de resultaten van verschillende projecten, zoals Euregio Meuse-Rhine Diseases,

Social economy work forces for care of EUR&QUA inzake kinderbescherming, dat de werkgroep bovendien heeft ondersteund in de vorm van sponsoring van een seminar op 26 oktober 2020.

Bovendien heeft het 'EPI-Rhin' netwerk de groep geïnformeerd over een grensoverschrijdend waarschuwingssysteem voor mogelijk epidemische ziekten (een inspiratiebron voor pandemiebeheer in de Grande Région). Daarnaast benadrukt het eindverslag 'Cross-Border Patient Mobility in Selected EU Regions' (december 2021), dat de Werkgemeenschap van Europese Grensgebieden voor de Europese Commissie heeft opgesteld (directoraat-generaal Gezondheid en Consumenten), de inspanningen die de werkgroepen van de Top van de Executieven inzake grensoverschrijdende patiëntenmobiliteit, met name tussen de regio Grand Est en Luxemburg, hebben geleverd. Het doel op lange termijn is om een uitwisseling van informatie over de gezondheid en mobiliteit van patiënten mogelijk te maken tussen gezondheidsprofessionals, regionale actoren, zorgverzekeraars en andere relevante actoren die dit project tot een goed einde kunnen brengen. Ook de totstandkoming van het 'Roadmap to Health' project tussen de Grande Région en de regio Grand Est draagt bij aan de verwezenlijking van deze doelstellingen. Bovendien is de werkgroep van plan om een kaart op te stellen van bestaande samenwerkingsovereenkomsten tussen gezondheidsprofessionals en de verschillende bevoegde autoriteiten. De autoriteiten vragen namelijk om een duidelijker beeld van de huidige patiëntenmobiliteit.

Ook het Franse voorzitterschap van de Top van de Executieven van de Grande Région heeft een aantal ambities op het gebied van volksgezondheid geformuleerd. Het is de bedoeling om zo goed mogelijk tegemoet te komen aan de behoeften van de woongebieden langs de grenzen, waarbij er rekening wordt gehouden met de kaderovereenkomsten op het vlak van gezondheid die de regeringen hebben afgesloten. De samenwerking berust op vijf grote projecten: de consolidatie van de epidemiologische observatie (met de eventuele oprichting van een netwerk van

deskundigen Epi-Grande Région), de bijdrage aan de werkzaamheden op het vlak van gezondheidsbeheer door de Europese overeenkomsten inzake medische spoedhulp bij te werken, de uitrol van gezamenlijke acties op het gebied van preventie en gezondheidsbevordering, de versterking van het opleidingsaanbod voor gezondheidsberoepen door de opvang van stagiairs binnen de Grande Région te intensiveren en door een vergelijkende analyse van het aanbod en de evolutie binnen de gezondheidsberoepen uit te voeren en door de toegang tot grensoverschrijdende zorg op het gebied van gezondheidszorg en medisch-sociale zorg en niet-spoedeisend ziekenvervoer te vergemakkelijken. Met betrekking tot deze ambities geeft het voortgangverslag van het voorzitterschap een overzicht van de ondernomen of voltooide acties.

De versterking van de samenwerking op gezondheidsgebied vertaalt zich in de vorm van voorstellen voor een 'territoriale kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking op gezondheidsgebied' (Convention cadre territoriale de coopération transfrontalière dans le domaine de la santé – een recent voorbeeld van een overeenkomst tussen Luxemburg en Frankrijk). Dankzij dergelijke voorstellen is het mogelijk om de gezondheidszorg op de schaal van grensoverschrijdende gebieden te vergemakkelijken en te waarborgen, maar ook om een gemeenschappelijk territoriaal kader voor elk gebied uit te werken: preventie, epidemiologie en gezondheidsobservatie, gezondheidsaanbod, medische demografie en gezondheidswerkers, medische noodhulp en crisisbeheer. Door overeenkomsten bij te werken en te ondertekenen, zijn we in staat om de zorgmodaliteiten tussen de hulpverleners aan weerszijden van de grens vast te stellen en te verduidelijken. Het 'Observatorium voor gezondheidsgegevens, monitoring en waarschuwing in grensoverschrijdende woongebieden' (Observatoire des données de santé, de surveillance et d'alerte dans les bassins de vie transfrontaliers), een project van het regionale gezondheidsagentschap van Grand Est, heeft tot doel om de kennis, de bescherming en de gezondheid van de bevolking te verbeteren aan de hand van vergelijkbare indicatoren die

tussen de geografische gebieden van de regio worden gedeeld. De ambitie van het project is om in eerste instantie een kruisanalyse van de gezondheidssituatie in elk grensgebied op te stellen, met inbegrip van sociaal-economische gegevens (met name over de bevolkingsstromen). Vervolgens definieert het de monitoring-modaliteiten door gemeenschappelijke waarschuwingdrempels vast te stellen. En ten slotte specificiert het project de wederzijdse waarschuwings-mechanismen in geval van een crisis. Bovendien waren de aanbevelingen van de Top van de Executieven over het beheer van gezondheids-crisissen zodanig geformuleerd dat ze anticiperen op de behoeften die gepaard gaan met toekomstige gezondheids-crisissen. Maar ze zijn evenzeer van toepassing op het beheer van andere soorten crisissen. Het lijkt dus aangewezen om met deze aanbevelingen de lacunes in de samenwerking op gezondheidsgebied op te vullen. Deze worden hieronder in punt '1.2. Crisisbeheer' vermeld.

Een laatste blik op de samenwerking op gezondheidsgebied betreft de regio Grand Est. Deze regio is actief betrokken bij de werkzaamheden van twee samenwerkings-gebieden, waaronder de Grande Région, en bij de verwezenlijking van een grensoverschrijdende samenwerkingsstrategie voor de Frans-Belgische Ardennen. De road-map 'Santé 2021-2027' van de regio Grand Est bevat de doelstellingen, met name op het gebied van grensoverschrijdende samenwerking, van het streven naar een betere levenskwaliteit in het gebied. Belangrijk in deze analyse is dat we begrijpen hoe gebieden op regionaal niveau samenwerken en kanalen voor communicatie en informatie-uitwisseling op poten zetten. Een aantal departementen van de regio Grand Est maken namelijk niet volledig deel uit van het samenwerkingsgebied van de Grande Région, maar bouwen niettemin samenwerkingsverbanden met andere grensregio's op om in fine synergieën met de Grande Région te ontwikkelen. Zo wijdt het meerjaren-programma zijn werkass 3 aan het thema gezondheid als 'belangrijk onderwerp van grensoverschrijdend beleid in de regio'.

Het hoofddoel is om de toegang tot gezondheidszorg in grensgebieden te verbeteren en nieuwe synergiën tussen ziekenhuizen in Grand Est en de grensgebieden (Wallonië, Luxemburg, Saarland, Rijnland-Palts, Baden-Württemberg, Noordwest-Zwitserland) te ondersteunen. Deze werkass benadrukt de manier waarop de gezondheids-crisis de functionele onderlinge afhankelijkheid tussen Grand Est en zijn partners heeft blootgelegd en daarmee logischerwijs de noodzaak van een betere integratie van het zorgaanbod in de grensgebieden en de structurering van de dialoog tussen de gezondheids- en ziekenhuisautoriteiten, alsook de politieke dialoog met de partners in de regio. Er werden tal van acties ondernomen, met name een actie betreffende de observatie en opvolging van de geleidelijke mobilisatie van de samenwerkingsorganen van de Bovenrijn en de Grande Région om een grensoverschrijdende epidemiologische observatie uit te rollen en de nodige voorwaarden voor vertrouwen tussen de grenspartners te scheppen (engagement van het Agence Régionale de Santé aan Franse zijde). De projecten die de regio Grand Est ondersteunt, lijken de lacunes in de Grande Région (en in de Bovenrijn) op te vullen, in die zin dat er een aantal maatregelen werden getroffen om een betere toegang tot de gezondheidszorg voor de bewoners van de grensgebieden verder uit te bouwen.

Wegens het gebrek aan een systeem voor de observatie van de volksgezondheidsstromen, dat zowel de aanpassing van het zorgaanbod in grensgebieden, de regulering van het zorgaanbod bij gezondheids-crisissen en een gedeelde epidemiologische monitoring als een toekomstgericht onderzoek van de evolutie van het ziekenhuisaanbod zou mogelijk maken, stelt de regio Grand Est voor om de structurering van een netwerk van observatieposten te ondersteunen. Dergelijk netwerk zou op het Observatoire Franco-Belge de la Santé (OFBS) en het Trisan platform worden gebaseerd. Er worden ook aanbevelingen gedaan in het kader van het Franse voorzitterschap van de Top van de Executieven van de Grande Région, waarvan één aanbeveling betrekking heeft op de organisatie van een

congres over grensoverschrijdende partnerschappen op het vlak van gezondheid. Wat ten slotte het laatste project in verband met de Grande Région betreft, herinnert de regio Grand Est eraan dat ze de verwezenlijking van grensprojecten met financiering van Interreg ondersteunt, met name in het kader van het programma van eerstgenoemde.

De gezondheids crisis, die een aantal grensoverschrijdende operationele tekortkomingen aan het licht heeft gebracht, heeft de traditionele gezondheidsstelsels zwaar op de proef gesteld. Een bipartiete samenwerking tussen de Benelux Unie en de Grande Région moet een deel van de regio Grand Est – die volledig bij de acties van de Grande Région op het vlak van gezondheid is betrokken – omvatten. Zo moet er voor bepaalde kwesties een tripartiete samenwerking worden overwogen. Ten eerste moet de interregionale uitwisseling van gezondheidsgegevens op een vergelijkende analyse van de grensoverschrijdende patiëntenmobiliteit zijn gestoeld (naar het voorbeeld van het Belgisch Observatorium van Patiëntenmobiliteit). Zo maakt het project van de regio Grand Est betreffende de structuring van een netwerk van observatieposten – op basis van het Observatoire Franco-Belge de la Santé en Trisan – het mogelijk om alle verzamelde gezondheidsgegevens (met name via het medisch dossier van de Benelux) aan elkaar te koppelen en aldus tot een beter gecoördineerd gezondheidsmechanisme te komen. Een dergelijk proces kan bovendien worden aangevuld met het project voor grensoverschrijdend ambulancevervoer van de Benelux Unie. In ieder geval kunnen de landen, om de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van de

gezondheidszorg te intensiveren, een Memorandum of Understanding overeenkomen met het oog op hun gelijkgerichte intenties, waarvan de belangrijkste een betere toegang tot grensoverschrijdende gezondheidszorg is. Of de partnerlanden kunnen, in het kielzog van de Grande Région, 'territoriale kader-overeenkomsten inzake grensoverschrijdende samenwerking op gezondheidsgebied' sluiten.

De mogelijkheid bestaat om op basis van deze toekomstige intensivering vergaderingen met de respectieve werkgroepen van beide partijen te organiseren om een meer formele overeenstemming te bereiken over de samenwerking tussen de gezondheidsdiensten. Evenzo kan er worden gedacht aan gezamenlijke werkgroepen om dagelijkse praktijken en nationale crisispraktijken uit te wisselen. Bovendien kunnen samenwerkingsgebieden zich rechtstreeks laten inspireren door projecten die aan de andere kant van de grens werden gerealiseerd. Zo zou de Benelux Unie de geldende bi- of multilaterale overeenkomsten op dit gebied van de gezondheid in kaart kunnen brengen. Ondanks de moeilijkheid om gegevens tussen de Benelux-landen te centraliseren (zeker nu met de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming van 2016), kunnen de bevoegde autoriteiten zich ook laten inspireren door het 'Roadmap to Health' project van Grand Est. Ten slotte kan het wenselijk zijn om de betaling van gezondheidszorg voor grensoverschrijdende patiënten te harmoniseren of om minstens informatie via internet te verstrekken over alle rechten die patiënten hebben om aan de andere kant van de grens te worden behandeld.

2) Crisisbeheer

De conclusies van de werkvergadering Benelux Unie-Grande Région van 18 mei 2022 merken op dat het thema crisisbeheer overeenstemt met een actuele uitdaging die de programma's van het Luxemburgse voorzitterschap van de Benelux Unie en het Franse voorzitterschap van de Grande Région gemeen hebben. Dit crisisbeheer sluit uiteraard nauw aan op de context van de COVID-19-gezondheids crisis die grote gevolgen voor de Europese Unie heeft gehad.

Naast het gezondheids crisisbeheer is dit behersthema globaler. Met andere woorden, de COVID-19-crisis heeft de samenwerkingsgebieden en de bevoegde autoriteiten in staat gesteld om hun tekortkomingen op het gebied van crisisbeheer te verdoezelen, waardoor de weg naar een meer diepgaande samenwerking werd vrijgemaakt. Uit de COVID-19-crisis moeten er lessen worden getrokken voor toekomstig crisisbeheer (het Luxemburgse voorzitterschap organiseert op 19 en 20 oktober 2022 een workshop over deze 'lessons learned', waarop de Grande Région zal worden uitgenodigd, om gemeenschappelijke lessen te trekken).

Dit blijkt bovendien uit het meerjarenprogramma van de Benelux Unie, waarin 'de noodzaak van nauwe samenwerking op Europees niveau en, aanvullend, tussen onze landen' wordt benadrukt. De gezondheids crisis heeft op overtuigende wijze aangetoond dat het overheidsbeleid en het gezondheidsbeleid uiteenlopen, wat leidt tot resultaten die samenwerking bemoeilijken. De implementatie van directe communicatiekanalen en de uitwerking van gemeenschappelijke noodstrategieën bevorderen echter de samenwerking. De Benelux Unie is daarom vastbesloten alle grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van gezondheid te verdiepen en te intensiveren.

Wat het crisisbeheer in extenso betreft, bood de gezondheids crisis de mogelijkheid om, in eerste instantie op Benelux-niveau, een netwerk van crisiscentra te ontwikkelen en dit vervolgens te

consolideren. Op deze manier ontstond op Europees niveau de behoefte om een netwerk van directeuren-generaal van Europese crisiscentra uit te bouwen. Twintig delegaties hebben een samenwerkingsprotocol ondertekend, zowel in termen van crisisparaatheid als in termen van een doeltreffend crisisbeheer. Bovendien hebben de Benelux-landen, samen met Noordrijn-Westfalen, de wens uitgesproken om de grensoverschrijdende samenwerking tussen crisispartners te versterken. Ze zijn namelijk van mening dat informatie-uitwisseling over de grenzen op regionaal niveau heel nuttig kan zijn. Het doel van het project is om grensoverschrijdende risico's en de mogelijkheden voor wederzijdse bijstand bij rampen met een impact over de grenzen te bespreken. Ten slotte lijkt ook overleg op Europees verband nuttig.

In zijn tussentijdse verslag van 20 januari 2022 benadrukt het Franse voorzitterschap van de Grande Région de uitvoering van een project dat tot doel heeft om lessen te trekken uit de crisisteneinde concrete voorstellen uit te werken en het grensoverschrijdend beheer van toekomstige crisissen te verbeteren. Dit project diende met name als voedingsbodem voor de discussies onder het Franse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie en heeft de weg vrijgemaakt voor de formulering van aanbevelingen voor de toekomst. Voorts benadrukt het voorzitterschap de proactieve en regelmatige organisatie van grensoverschrijdende uitwisselingen over de evolutie van de gezondheidssituatie en de maatregelen die zijn genomen om de verspreiding van het virus in het kader van een pandemie te beperken. Deze verschillende bijeenkomsten, op verschillende communicatieniveaus, versterken het inzicht in de gezondheidssituatie en maken het mogelijk om informatie over de genomen besluiten uit te wisselen en niet alleen op deze besluiten te anticiperen, maar ze ook op elkaar af te stemmen. Ten slotte formuleert het verslag van de Top van de Executieven over het beheer van de gezondheids crisis een aantal 'aanbevelingen voor een beter

crisisbeheer'. Deze aanbevelingen zijn bedoeld om op de behoeften van mogelijke toekomstige gezondheids crisissen te anticiperen, maar zijn evenzeer van toepassing op het beheer van andere soorten crisissen. Het eerste belangrijke thema is het besef dat 'gezondheid niet aan de grens stopt'. De dimensie van een gezondheids-crisis betekent dat de regio's verplicht zijn om samen te werken, met name gezien de toenemende mobiliteit van grensarbeiders.

Volgens de aanbevelingen van de Top van de Executieven is het absoluut noodzakelijk om de gemeenschappelijke observatie-instrumenten te versterken, met name door de oprichting van een grensoverschrijdend observatorium voor gezondheidsgegevens, monitoring en waarschuwing. Op deze manier beschikken we niet alleen over gemeenschappelijke observatiegegevens op basis waarvan we een gedeelde kruisanalyse van de gezondheidssituatie en de zorgcapaciteiten kunnen opstellen, maar wordt ook de interoperabiliteit van de informatiesystemen mogelijk (waarschuwing en 'contact tracing'). Om dit doel te bereiken, wordt er in de aanbeveling op aangedrongen om een grensoverschrijdend observatorium voor gezondheidsgegevens, monitoring en waarschuwing op te richten – op basis van bestaande/lopende initiatieven en werkzaamheden waarbij alle relevante actoren in de Grande Région zijn betrokken – en om een kaart op te stellen van de structuren, het aanbod en de behoeften op het gebied van gezondheidszorg (met name spoedeisende hulp) in grensoverschrijdende woongebieden.

De tweede doelstelling van dit thema bestaat erin om de bilaterale en lokale kaders te versterken om de toegang tot zorg in grensoverschrijdende woongebieden beter te organiseren. Hiertoe lijkt het logisch om bilaterale kaderovereenkomsten voor alle grenzen van de Grande Région af te sluiten en de uitvoering van de bestaande kaderovereenkomsten te garanderen, om overeenkomsten op het gebied van gezondheidszorg en spoedeisende hulp uit te voeren om zodoende de patiëntenmobiliteit te vergemakkelijken, om de financiële dekking van de zorg voor bewoners van grensgebieden te vergemakkelijken en ten slotte om de meest

succesvolle lokale experimenten, zoals de MOSAR 'gezondheids corridor', optimaal te benutten. In het algemeen hebben deze initiatieven tot doel om echte grensoverschrijdende gezondheidsterritoria tot stand te brengen en de tijdens de huidige gezondheids crisis ervaren territoriale solidariteit te versterken. De derde doelstelling is de uitwerking van coöperatieve benaderingen om de veerkracht van de gezondheidszorgstelsels in crisissituaties op middellange en lange termijn te versterken.

De ambitie is om samen aan strategische autonomie op gezondheidsgebied te werken, om te investeren in duurzame systemen en om een operationeel opleidingsmodel op te zetten voor professionals die bij een crisis worden ingezet. De vierde doelstelling ten slotte beoogt de op regionaal, nationaal en Europees niveau genomen besluiten bij gezondheids crisissen beter op elkaar af te stemmen. Voorafgaand en systematisch overleg tussen de bevoegde gezondheidsautoriteiten, waarbij ook de hogere autoriteiten worden betrokken die kennis van de genomen besluiten moeten hebben, verbetert de doeltreffendheid. Door vervolgens de beoordeling van elke crisissituatie alsook de preventiemaatregelen en protocollen voor medische zorg te vergelijken, wordt het mogelijk om deze besluiten beter op elkaar af te stemmen. Het tweede belangrijke thema dat in de aanbevelingen van de top is uitgewerkt, komt erop neer dat we 'grensgebieden als geïntegreerde en onderling afhankelijke woongebieden beschouwen', waarbij het vrije verkeer en de continuïteit van het economische en sociale leven binnen deze gebieden koste wat kost moeten worden gewaarborgd. De zes voorgestelde middelen maken het mogelijk om deze gebieden te begrijpen als onderdeel van een groter gebied.

- De eerste manier waarop we dit kunnen bevatten, is door het relevante niveau voor actie op schaal van deze grensoverschrijdende woongebieden te bepalen. Hierbij zijn er verschillende opties mogelijk: gebieden van institutionele samenwerking, die onder grensoverschrijdende Interreg programma's vallen, ad-hocovereenkomsten enz.

- De tweede manier is door een basis van rechten voor de inwoners van deze gebieden te garanderen en zelfs een realiteit van 'grensoverschrijdende burger' te erkennen. Op deze manier zou een eventuele crisis zo min mogelijk gevolgen voor de economische continuïteit en het vrije verkeer van de burgers in deze woongebieden mogen hebben.
- De derde manier om deze woongebieden te integreren, is door het overleg tussen nationale en regionale/lokale overheden te versterken, waarbij er rekening wordt gehouden met de bevoegdheden van alle partijen. Dit kan al naargelang het overheidsbeleid aan alle zijden op gedifferentieerde wijze worden opgevat.
- De vierde manier is door de grensoverschrijdende observatie in een crisissituatie te versterken. Zodra de eerste voortekenen zich voordoen, moeten de bestaande voorzieningen worden ingezet om het dienstenaanbod aan te passen en relevante en geverifieerde gegevens aan de bevoegde autoriteiten te verstrekken.
- De vijfde manier is door de bewoners van grensgebieden beter over hun rechten te informeren. Gerichtte informatiesteunpunten moeten aan alle gebieden worden aangepast zodat de bewoners van de grensgebieden over relevant administratief en juridisch advies kunnen beschikken.
- Het laatste middel ten slotte bestaat erin om de samenhang tussen de op

Europees, nationaal of regionaal niveau vastgestelde bepalingen en de rechten van de bewoners van de grensoverschrijdende woongebieden te garanderen. De reikwijdte van de wet- en regelgevende bepalingen die werden genomen om een crisis aan te pakken, moet worden beoordeeld, evenals het effect ervan op (onder meer economische en sociale) bewegingen, om het reactieschema reactief en doeltreffend aan te passen. Een dergelijke 'cross-border check' impliceert een noodzakelijke transparantie bij de uitwisseling van inter- en intraregionale informatie.

Uit de verslagen en aanbevelingen blijkt dat de gezondheids crisis een aantal tekortkomingen bij grensoverschrijdend crisisbeheer aan het licht heeft gebracht. Het belangrijkste idee is dit van wederzijdse hulp bij het beheer van grensgerelateerde rampen, naar het voorbeeld van de samenwerking tussen de Benelux en Noordrijn-Westfalen. Er zou een kaderovereenkomst kunnen worden afgesloten om de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van crisispreventie en -informatie te versterken. Dit zou een rechtstreekse en snelle uitwisseling mogelijk maken van de meest recente vitale informatie over de wijze waarop de andere kant van de grens met deze gebeurtenissen omgaat, waarvoor deze van tevoren is gewaarschuwd.

1) Klimaatverandering

De gevolgen van klimaatverandering hebben een grote impact op de geografische gebieden van de Grande Région en de Benelux, met name in het licht van de dramatische overstromingen in de zomer van 2021. De aanpassing aan klimaatverandering is een belangrijke uitdaging voor de bevolking van vandaag. Met het oog op bewustmaking op dit vlak heeft de Benelux Unie verschillende acties ondernomen. Andere projecten worden momenteel nog uitgewerkt. Over de noodzakelijke aanpassingen werden tal van vergaderingen rond verschillende thema's georganiseerd, zoals water, droogte en hedendaagse natuurrampen. Op basis hiervan konden er een aantal samenwerkingsthema's voor de Benelux-landen aan de orde worden gesteld, zoals hittegolven, overstromingsrisico's (in oktober 2022 houdt het Benelux-Parlement een studiedag over deze rampen, waaraan de verantwoordelijken van de Grande Région deelnemen), de financiering van schade die verband houdt met deze klimaatgebeurtenissen, alsook de rol van verzekeringen in dit verband. Er werd eveneens van gedachten gewisseld met de Europese Commissie over de EU-strategie voor de aanpassing aan klimaatverandering. Zo hebben de Benelux-landen en diverse Europese partners hun nationale strategie voor duurzame (groene) financiering gepresenteerd, waarin de rol van de financiële sector in de transitie naar een neutrale toekomst wordt benadrukt. Ook de Europese Investeringsbank (EIB) verschaftte enkele bijzonderheden over zijn engagements- en desinvesteringstrategie.

Het secretariaat-generaal van de Benelux Unie en de EIB maakten afspraken over een nauwe samenwerking op het gebied van communicatie en kennisuitwisseling. De werkgroepen van het Saarlandse voorzitterschap van de 17e top van de Grande Région legden sterk de nadruk op de noodzaak om een gemeenschappelijke strategie voor de aanpassing aan klimaatverandering uit te werken. De voorstellen werden in de

subwerkgroepen 'Natura 2000/Biodiversiteit' (Natura 2000/Biodiversité) en 'Grensoverschrijdende netwerken van luchtkwaliteits-gegevens' (Mise-en-réseau transfrontalière des données sur la qualité de l'air) onderverdeeld. Deze voorstellen worden hieronder besproken. Het huidige voorzitterschap van de top benadrukt de rol van het behoud van de biodiversiteit om de gevolgen van klimaatverandering te verzachten. Ook deze voorstellen worden hieronder besproken.

Het voortgangsverslag van het Franse voorzitterschap vermeldt de vele lopende projecten en acties om het bewustzijn te vergroten en de opwarming van de aarde te bestrijden. Met betrekking tot de preventie van overstromings- en droogterisico's worden er voor de stroomgebieden van de Maas en de Moezel daadkrachtige initiatieven ontwikkeld die ernaar streven om relaties en solidariteit op te bouwen en zo gezamenlijke projecten op te zetten. Daarnaast heeft het project 'Mosan Initiative for a Climate Change Action' onder leiding van de Etablissement Public d'Aménagement de la Meuse et de ses Affluents tot doel om een netwerk op te zetten om het stroomgebied van de Maas aan klimaatverandering aan te passen. Dit project verenigt verschillende actoren uit de regio, met name uit de Benelux-landen. Op basis van dit project wordt het mogelijk om bestaande projecten te identificeren, of projecten die moeten worden uitgewerkt of uitgebreid. Op 11 januari 2022 vond de eerste workshop van dit groot-schalige project plaats. Tijdens deze workshop werden de doelstellingen van het netwerk vastgesteld.

Tegelijkertijd wordt er gewerkt aan de benchmarking van structurerende projecten en de consolidatie van een strategische en gemeenschappelijke visie die aanvragen voor Europese projectoproepen mogelijk moet maken, om de inhoud van dit netwerk te versterken. In verband

met overstromingen en stijgende waterstanden wordt er onder het Franse voorzitterschap ook een kaderstudie uitgevoerd aan de hand waarvan hoogwater en lage waterstanden op de schaal van het stroomgebied van de Moezel kunnen worden gekarakteriseerd. Ten slotte vereist de territoriale aanpassing aan de gevolgen van klimaatverandering een grondige kennis van de effecten op middellange en lange termijn. Zo heeft de regio Grand Est een studie verricht naar de kwantitatieve balans van de beschikbare watervoorraden en naar de horizons 2030-2050 om de huidige of toekomstige probleemgebieden in kaart te brengen. Alle conclusies van deze studies worden ter beschikking van de strategische partners van de regio gesteld zodat deze een gemeenschappelijke en coherente visie op de toekomstige uitdagingen kunnen uitwerken. Aangezien klimaatverandering een wereldwijd en gemeenschappelijk probleem is, spreekt het voor zich dat samenwerking noodzakelijk is. Hoe intensiever de samenwerking, hoe groter de impact van de acties. In eerste instantie lijkt het van essentieel belang dat de burgers bewust

worden gemaakt van de negatieve gevolgen van klimaatverandering. Met dit in gedachten lijken workshops voor burgers, conferenties en bewustmakingsdagen voor jongeren onontbeerlijk. Door intensieve samenwerking tussen de twee samenwerkingsgebieden is het mogelijk om een gemeenschappelijke en coherente logica te ontwikkelen die inspeelt op de uitdagingen waarmee de regio's in het stroomgebied worden geconfronteerd. Bovendien is het van essentieel belang dat de werkvergaderingen en mogelijke acties worden gestuurd door bestaande wetenschappelijke deskundigen-rapporten (bijvoorbeeld de meest recente IPCC-rapporten). Deze zijn gericht op concrete manieren om zich aan klimaatverandering aan te passen. Hiertoe moeten er bijeenkomsten en uitwisselingen tussen de respectieve deskundigen van de regio's plaatsvinden, met als doel om een gemeenschappelijke visie te ontwikkelen. Meer concrete acties op de schaal van een groter samenwerkingsgebied lijken nu noodzakelijk, waarbij er voortdurend rekening moet worden gehouden met de evolutie van het klimaat.

2) Luchtkwaliteit

De luchtkwaliteit heeft een directe en tastbare invloed op de gezondheid van de Europese burgers. De Benelux Unie streeft ernaar om een gezonde leefomgeving en schone lucht te bevorderen. Hierbij zet ze zich volledig in voor de overgang naar een duurzame samenleving en draagt ze bij tot de verwezenlijking van de Europese ambities van de nieuwe strategische agenda 2019-2024. Tegelijkertijd was het een van de belangrijkste doelstellingen van de werkgroep 'Milieu' van het Saarlandse voorzitterschap van de Grande Région om gegevens inzake de luchtkwaliteit online op het Geografisch Informatiesysteem (GIS) van de regio te publiceren. Een van de taken van de subwerkgroep 'Grensoverschrijdende netwerken van luchtkwaliteitsgegevens' was om de metingen van de luchtkwaliteitsindex door de automatische monitoringnetwerken in het grensoverschrijdende gebied van de Grande Région te bundelen en op

een geharmoniseerde manier te verspreiden. Een taak die deze subwerkgroep door middel van drie grote acties uitvoerde.

De eerste actie hield in dat er een databank werd samengesteld met de concentratiegegevensstromen ter hoogte van de meetstations van de verschillende instellingen die met deze metingen zijn belast. Deze actie heeft de implementatie van een SFTP-protocol voor de overdracht en centralisatie van uurlijkse meetgegevens van de luchtkwaliteit van alle stations in de Grande Région mogelijk gemaakt, alsook een automatische uurlijkse databank van alle meetgegevens die alle monitoring-organisaties (d.w.z. 103 stations) doorgeven en ten slotte de creatie en publicatie van WMS- en WFS-gegevensstromen. Met andere woorden, de doelstellingen om de luchtkwaliteitsmetingen en -indices van de monitoring-netwerken te bundelen, werden bereikt, waardoor er een GIS voor de luchtkwaliteit kon

worden opgezet. Dankzij de structurering van dit GIS op het niveau van de meetstations in de Grande Région konden de gegevensstromen rechtstreeks worden geüpload en geïntegreerd. Zo werd de doelstelling om de toestand van de luchtkwaliteit uur per uur in de hele regio in beeld te brengen, bereikt.

De laatste actie ten slotte bestond uit de communicatie naar de media, om rechtstreeks met de burgers van de Grande Région over luchtkwaliteit te spreken. Dit bood de ideale mogelijkheid om grensoverschrijdende betrekkingen ter sprake te brengen en om een beknopt verslag over de luchtkwaliteit in het gebied op te stellen. Op dit vlak zou een uitwisseling van expertise en kennis over de verschillende protocollen en metingen van de gegevens over de luchtkwaliteit de

samenwerkingsgebieden ten goede komen. Dit zou namelijk een vollediger beeld van de luchtkwaliteit in dit grote geografische gebied opleveren. Op deze manier zouden de gegevens in de meetstations kunnen worden gecentraliseerd door het SFTP-protocol te delen en aldus op een gemeenschappelijke en coherente manier te handelen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Zo zou er een 'kruisbestuiving' van deskundigenvergaderingen kunnen plaatsvinden. Naar het voorbeeld van de 'Crit'Air' labels in de regio Hauts-de-France zou er een gemeenschappelijk systeem van 'luchtkwaliteitscertificaten' kunnen worden uitgewerkt en ook aan grensarbeiders kunnen worden opgelegd.

3) Behoud van de biodiversiteit

In het licht van de gevolgen van klimaatverandering is het behoud van de biodiversiteit een constante en dringende uitdaging in de strijd tegen buitensporige verstoring. De projecten van de Benelux Unie hebben betrekking op de bevordering van de biodiversiteit en een gezonde leefomgeving, alsook de deelname aan de nieuwe Europese strategische agenda 2019-2024, die tot doel heeft om een 'klimaatneutraal, groen, rechtvaardig en sociaal Europa' op te bouwen. Het idee is om samen met de buurlanden van de Benelux het pad te effenen voor de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling.

Wat de uitdaging van de circulaire economie betreft, onderzoeken de Benelux-landen de mogelijkheden van een inclusieve benadering van duurzame voedselvoorzieningsketens van kritieke grondstoffen (bv. koffie). Er werden ook werkhema's vastgesteld die op dezelfde lijn liggen van Europese projecten. Belangrijke werkhema's die met het oog op een steeds milieuvriendelijkere circulaire economie moeten worden uitgediept, zijn de overbrenging van afvalstoffen en plastic voor eenmalig gebruik.

In samenwerking met het 'Comité voor de coördinatie van territoriale ontwikkeling' (Comité de Coördination du Développement Territorial)

streefde de werkgroep 'Milieu' van het Saarländse voorzitterschap ernaar om een procedurehandleiding voor grensoverschrijdend overleg over projecten met aanzienlijke milieueffecten in de Grande Région op te stellen. Een eerste doelstelling hierbij is het behoud van de biodiversiteit door de gevolgen van elk type project voor de natuur te beperken. Bijgevolg was het werkprogramma op de as 'Milieu en duurzaamheid' gericht om het verlies van biodiversiteit en de aantasting van ecosystemen te voorkomen. Deze taak werd aan de subwerkgroep 'Natura 2000/Biodiversiteit' toevertrouwd.

De doelstellingen waren om de coördinatie van de maatregelen voor de uitvoering van de Europese richtlijnen inzake natuurbehoud en de doelstellingen van het Europese netwerk van bijzondere natuurgebieden Natura 2000 binnen het samenwerkingsgebied te verbeteren, om de respectieve maatregelen en interventies van de partners met betrekking tot bepaalde soorten te synchroniseren en om de ecosystemen van het grondgebied te behouden, te herstellen en te bevorderen en zodoende de ecologische continuïteit van de Grande Région te waarborgen. De werkzaamheden van de subwerkgroep focusten derhalve op de uitwisseling van informatie over

actuele thema's, op de opzet en coördinatie van een grensoverschrijdend netwerk van biotopen en op de beveiliging en technische coördinatie van het BioGR-portaal.

- De eerste actie was de beveiliging en update van het grensportaal voor relevante soorten (Bio-GR).
- Het doel van een tweede actie was om een systeem voor vroegtijdige waarschuwing inzake invasieve uitheemse soorten in de vorm van een grensoverschrijdende groepering op poten te zetten.
- De derde actie ten slotte was de identificatie, coördinatie en bestudering van de knooppunten en dragers van het grensoverschrijdende netwerk van biotopen binnen de Grande Région. Het project neemt de vorm aan van dynamische kaarten en de integratie ervan in het GIS van de Grande Région.

Het huidige voorzitterschap van de Grande Région heeft besloten om zijn werkzaamheden op het behoud van de biodiversiteit en de bescherming van de natuurgebieden in de regio (via het Natura 2000-netwerk) toe te spitsen. Deze aanpak biedt enerzijds de mogelijkheid om de ineenstorting van de biodiversiteit te bestrijden en de gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan en anderzijds om de ontwikkeling van een gecoördineerde vorm van toerisme mogelijk te maken.

In het kader van de circulaire economie, korte toeleveringscircuits en landbouw ondersteunt het voorzitterschap het delen van kennis en innovaties, de coördinatie van gezondheidsmonitoring en de steun voor gezamenlijke projecten voor de structurering van grensoverschrijdende korte circuits. Het Interreg-project AROMA (Approvisionnement Régional Organisé pour une Meilleure Alimentation), een proefproject van het departement Meurthe-et-Moselle, dient met name als ondersteuning om de uitdagingen van een gecoördineerde en coöperatieve organisatie van productie, valorisatie en distributie aan te gaan en de evolutie van de consumptiepatronen van de inwoners op lokale schaal te begeleiden. Het idee is hier om een landbouw te

ontwikkelen en te bevorderen die de natuurlijke omgeving respecteert, zodat de burgers lokaal kunnen kopen. Dit project zal de lokale en kwalitatieve bevoorrading van grootkeukens in de Grande Région vergroten. De structurele en operationele doelstelling van de 23 partners die bij het project zijn betrokken, is de oprichting van een grensoverschrijdende bevoorradingsorganisatie (Organisme Transfrontalier d'Approvisionnement), volgens de logica van coherentie en nabijheid, met het oog op een maximale toegankelijkheid. Een harmonieuze herstructurering van de lokale en kwalitatieve bevoorrading vereist coördinatie tussen vraag en aanbod – binnen een territoriaal netwerk – en publieke communicatie over de aangeboden diensten.

Op lange termijn moet het AROMA-project een grensoverschrijdende uitbreiding van de bevoorradingsdiensten bieden. Met andere woorden, dit project sluit aan op de tweeledige logica van het behoud van de biodiversiteit en lokale kwaliteitsdiensten. Een van de projecten van de werkgroep 'Milieu' onder het Saarlandse voorzitterschap betrof het engagement voor de energietransitie in het kader van een innovatieve en verantwoordelijke economie. Deze transitie zou gepaard gaan met de uitvoering van de aanbevelingen van de Conseil Parlementaire Interrégional voor een circulaire economie. Centraal hierbij stonden een inventarisatie van bestaande afvalbeheerssystemen, een analyse van het potentieel en de organisatie van workshops. De circulaire economie sluit noodzakelijkerwijs nauw aan op de logica van het behoud van biodiversiteit, in die zin dat een beter beheer en behoud van de beschikbare hulpbronnen ook een betere bevoorrading, met name van voedingsmiddelen, mogelijk maakt. Met het oog op een grotere grensoverschrijdende samenhang bestaat het idee erin om kennis en expertise te delen en zodoende op een coherente manier de grondgedachten die aan de grondslag van de circulaire economie liggen, te structureren, wat uiteindelijk moet leiden tot grensoverschrijdende bevoorradingsdiensten.

De eerste editie van het 'Smart Benelux Business Forum' dat de Luxemburgse kamer van koop- handel op 6 en 7 juni 2016 organiseerde en tot

doel had om het netwerk en de relaties tussen bedrijven in de Grande Région en de Benelux te versterken, gaf aanleiding tot de organisatie van het 'Benelux Circular Economy Business Forum' waarbij alle actoren van de circulaire economie in de twee samenwerkingsgebieden werden samengebracht. Om de sector te stimuleren, moeten er vergaderingen worden georganiseerd, moet er informatie worden uitgewisseld en moeten er strategische en territoriale samenwerkingen voor een betere lokale dienstverlening worden gesmeed. Deze maatregelen vormen een reeks 'quick win opportunities', die relatief gemakkelijk kunnen worden uitgewerkt. Het behoud van de biodiversiteit, en evenzeer in de sector van de circulaire economie, suggereert ook een betere samenwerking op het vlak van en een beter begrip van de hedendaagse landbouw-problematiek. Het zou verstandig zijn om deze informatie-uitwisseling en vergaderingen aan te vullen met de expertise van leden van de

sector. Deze mensen kunnen tegelijkertijd van gedachten wisselen over milieuvriendelijke praktijken en oplossingen aanreiken voor de lokale dienstverlening – waarvoor de circulaire economie eigenlijk staat. De actoren uit de landbouw moeten dus worden betrokken bij het gehele besluitvormingsproces inzake de mechanismen van de circulaire economie (wat bovendien hand in hand gaat met praktijken en gebruiken die de grond, en dus ook de aanwezige biodiversiteit, met respect behandelen). Bijgevolg moet ook de werkgroep 'Land- en bosbouw' (Agriculture et forêts) van de Grande Région noodzakelijkerwijs worden uitgenodigd, met name gezien zijn specifieke werkzaamheden op het vlak van korte en lokale kwaliteitsvoedingscircuits. Ook de Benelux-directeuren van natuur, jacht en bossen moeten hierbij worden betrokken.

C. BEHEER EN INTEGRATIE VAN MOBILITEIT

De Benelux Unie en de Grande Région zijn twee gebieden die, gezien hun aantrekkelijke ligging, een grote mobiliteit kennen, met name door grensarbeiders, waarvan er in de Grande Région 240.500 zijn.

Het beheer van de mobiliteit van grensarbeiders gaat hand in hand met de ecologische transitie en zet organisaties aan om na te denken over schonere vervoerswijzen en 'duurzame mobiliteit' volgens het meerjarenplan 2021-2024 van de Benelux Unie. De mobiliteit van personen en goederen vereist dat we anders gaan nadenken over de traditionele vervoerswijzen en rekening gaan houden met de regionale mogelijkheden voor de ontwikkeling van elektrische en waterstofmobiliteit.

Dit is het initiatief van de Benelux Unie, in partnerschap met de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen, om te komen tot een grensoverschrijdende multimodaliteit van particulier en openbaar vervoer. Een multimodaliteit waarin infrastructuur, digitalisering, multimodaal vervoer en duurzame ontwikkeling centraal staan ('Mobility as a Service' project). De sleutelprojecten die in 2021 succesvol waren, hebben betrekking op de belangrijkste assen van de doelstelling van een meer duurzame mobiliteit in de Unie en de digitalisering van het vervoer en de logistiek.

De gezamenlijke dienst 'ID Registration Organisation' is operationeel geworden en maakt het beheer en de uitgifte van identifiërs voor exploitanten van laadstations en dienstverleners op het vlak van mobiliteit mogelijk. Bovendien worden er momenteel projecten ontwikkeld met betrekking tot de regionale ambities om het vrachtwagenpark te vergroenen, waarbij de laatste hand wordt gelegd aan de maximale massa voor grensoverschrijdend vrachtverkeer. Dit besluit zet de vervoerders ertoe aan om snel op andere motoren over te schakelen (en dus over te schakelen op elektrische of waterstofmotoren).

Wat de ontwikkeling van de zogenaamde zachte mobiliteit betreft, hebben de Benelux-landen het project 'Fietsstimulering' ontwikkeld, waarbij ze konden genieten van een aanzienlijke financiële bijdrage om een structuur op poten te zetten en de kosten-batenverhouding van fietsgegevens te analyseren. Op 17 en 18 juni 2022 heeft het Benelux-Parlement, tijdens de plenaire zitting, een thematisch debat over duurzame mobiliteit gehouden (waarbij de focus vooral op personenvervoer en het fietsbeleid in de Unie lag). Op dit debat waren ook verantwoordelijken van de Grande Région aanwezig. Evenzo heeft de Grande Région verschillende projecten uitgevoerd om de transitie naar duurzame mobiliteit en de organisatie van grensoverschrijdende mobiliteit in goede banen te leiden.

Deze ideeën werden geconcretiseerd door in de tweede helft van 2020 de kaarten van carpoolparkings in de Grande Région bij te werken – waardoor de broeikasgassen kunnen worden teruggedrongen, wat aansluit op het streven naar een beter doordachte mobiliteit – en door het Interreg-project 'Multimodaal model en grensoverschrijdende mobiliteitsscenario's' (Modèle Multimodal et Scénarios de mobilité Transfrontaliers) in de periode 2018-2022. Wat de mobiliteit van grensarbeiders betreft, zijn de Benelux-landen zich er terdege van bewust dat deze werknemers toegang tot de juiste informatie moeten hebben (meer bepaald via de brochures 'Grensarbeiders', het portaal 'Startpunt grensarbeid' en de EURES-consulenten). Grensoverschrijdende mobiliteit moet zoveel mogelijk worden gepromoot om werknemers aan te moedigen om aan de andere kant van de grens een beroep uit te oefenen.

Socialezekerheidsregels, pensioenen, ziektekostenverzekering, alsook stage-mogelijkheden of de overeenstemming van beroepskwalificaties zijn onderwerpen die onder het brede aspect van grensoverschrijdende mobiliteit vallen. Bovendien heeft de Benelux Unie de informatiebrochures voor grensarbeiders bijgewerkt, wat

de mobiliteit bevordert van 80.000 werknemers die tussen de drie landen reizen. In de context van de gezondheids crisis hebben de autoriteiten tal van arbeidsprestaties afgenomen of uitgebreid. Deze vereisen noodzakelijkerwijs een online update.

In het licht van deze projecten en concrete acties lijkt het duidelijk dat beide organisaties dezelfde richting uitgaan wat grensoverschrijdende mobiliteit betreft (zowel van personen als van goederen), een mobiliteit die meer rekening houdt met het milieu van vandaag. Gezien de geografische nabijheid en logica, en de economische dynamiek, lijkt het interessant om na te denken over gezamenlijke en tussen de twee samenwerkingsgebieden gecoördineerde acties om tot een uniform grensoverschrijdend mobiliteitsbeleid te komen. Met

betrekking tot de mogelijke manieren om tot verdere samenwerking te komen, en in het licht van de denkoefening van de werkgroepen van de 17e top van de Grande Région, lijkt de interactie tussen deze werkgroepen en de werkgroepen van de Benelux Unie consistent te zijn en vruchten af te werpen. Met het oog op een groter engagement kunnen de bestaande informatie-instrumenten verder worden ontwikkeld, bijvoorbeeld door het Benelux-portaal 'Mobiliteit' tot de Grande Région uit te breiden.

D. ECONOMISCHE DYNAMIEK

De economische dynamiek in de twee samenwerkingsgebieden kan volgens drie afzonderlijke luiken worden geïnterpreteerd en betreft drie vormen van transitie: industriële transitie, digitale transitie en energietransitie.

1) Digitale transitie

De COVID-19-gezondheids crisis heeft de methoden en de logica van de arbeidswereld ingrijpend veranderd. Deze arbeidswereld berust nu grotendeels op thuiswerk waardoor het belang van het digitale in ons leven sterk is toegenomen, tot zelfs de 'digitalisering van de arbeidswereld' (analyse van het rapport 'Voortgezette beroepsopleiding in het tijdperk van de digitalisering van de arbeidswereld' (Formation professionnelle continue à l'ère de la numérisation du monde du travail) van de werkgroep 'Arbeidsmarkt' van de 17e top van de Grande Région). Wat de digitale transitie betreft, zet de Benelux Unie zich in voor een digitale heropleving – door middel van een sterke interne markt – die de Unie ziet als de pionier bij het bevorderen van de digitale eengemaakte markt binnen de Europese Unie.

Op het gebied van digitale infrastructuur en opleiding waren de Benelux-landen de eersten die, aan het begin van de gezondheidscrisis, het initiatief namen om over te schakelen van werken op kantoor naar online werken. Het hoofddoel is dan ook om de toegang van grensburgers tot digitale goederen en diensten te verbeteren – en tegelijkertijd bedrijven in staat te stellen om digitale diensten te ontwikkelen – waarbij er rekening wordt gehouden met het Benelux-memorandum 'Competition in a Digital World'. Sinds de uitwerking van het meerjarenactieplan vormt de digitalisering van vervoer en logistiek een van de actieterreinen voor de Unie in 2021. Tijdens fase 1 van de organisatie ervan zag 'Mobility as a Service' het levenslicht. De inventarisatie van bestaande en in de toekomst te bepalen projecten en initiatieven leidt tot de oprichting van een levend laboratorium voor dit project. Evenzo is het proefproject van de Benelux Unie

inzake de digitale vrachtbrief e-CMR op Europees niveau op gang gekomen. Dit project moet de controle en de toegang tot gegevens bij alle erkende leveranciers vergemakkelijken.

Als digitale baanbrekers organiseren de landen van de Unie op 4 november 2021, samen met diverse strategische partners, het rondetafelgesprek over 5G. Tijdens deze bijeenkomst worden nieuwe doelstellingen bovenaan de Europese agenda gezet en worden er aanbevelingen over het 5G-signaal geformuleerd. De Grande Région op haar beurt beschikt over instrumenten voor de analyse van de beroepsopleiding in een nu gedigitaliseerde arbeidswereld. Op korte termijn werden er echter geen overtuigende resultaten geboekt.

Met betrekking tot de regionale specialisatie, die per regio wordt uitgevoerd met het oog op de ontwikkeling van een bepaald bekwaamheidsgebied, zijn werkzaamheden verricht om de complementariteit tussen de assen van de specialisatiestrategieën van de partners in het samenwerkingsgebied vast te stellen. Op 10 februari 2021 organiseerde de Benelux Unie een webinar met als titel 'All opportunities for the Benelux frontrunners' waarbij er gesprekken werden georganiseerd en aanbevelingen werden geformuleerd. Een van deze aanbevelingen betrof de integratie van kunstmatige intelligentie in verschillende strategische gebieden, zoals energie, vervoer en handel. Kunstmatige intelligentie vormt een belangrijk ontwikkelingsveld, met name door de integratie van de actoren van de sector in proefprojecten van de Europese Unie en de structurering van competentienetwerken in het kader van de 'Europese vallei van de kunstmatige intelligentie'. Wat innovatie betreft, stelt

het meerjarenprogramma van de Unie dat intellectuele eigendom een motor voor innovatie is en het centrale gebied voor economische groei wordt.

We moeten eveneens beseffen dat de twee samenwerkingsgebieden wellicht zullen moeten samenwerken, met name op het gebied van de digitale transitie – of zelfs heropleving – op de arbeidsmarkt. Dit thema gaat hand in hand met het wederzijdse leren van de nieuwe werkwijzen die tijdens de gezondheids crisis zijn ontstaan – werkwijzen die de crisis in een stroomversnelling heeft gebracht. De standaardisatie van werkmethode via een gemeenschappelijke digitale transitie stelt bedrijven en individuen in staat om anders te leren werken. Bovendien biedt deze generalisatie in het gebruik van digitale technologie op de werkplek de mogelijkheid om bedrijven en burgers op een meer intelligente en

doordachte manier in contact met elkaar te brengen, zodat deze laatste gemakkelijker toegang tot digitale goederen en diensten krijgen. In het licht van de huidige bijzonder complexe situatie, zowel op het gebied van de gezondheid als van werken, lijkt het bijzonder logisch en nuttig om de 'lessons learned' uit de (nieuwe) werkmethode die met de gezondheids crisis zijn ontstaan, te bundelen om zodoende wat uniformiteit en gelijkheid voor grensarbeiders te creëren. Dit is het geval bij telewerk, dat sociale en fiscale uitdagingen met zich meebrengt die voor elk land verschillend zijn. Al naargelang waarin hij of zij werkt, beschikt een grensarbeider namelijk niet over een gelijk aantal telewerkdagen. Met het oog op dergelijke uniformiteit moeten de Task Force Frontaliers van de Grande Région en het secretariaat-generaal van de Benelux Unie nauw met elkaar overleggen.

2) Energietransitie

In een wereld die zich meer en meer bewust wordt van de uitdagingen van klimaatverandering vormt de energietransitie een belangrijke uitdaging voor de samenwerkingsgebieden. Op supranationaal, Europees, niveau werden er diverse initiatieven genomen met betrekking tot deze transitie, bijvoorbeeld de overschakeling van thermische naar elektrische wagens. Op regionaal niveau werkt de Benelux Unie, samen met de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen, aan een energietransitie waarbij de overschakeling op waterstof centraal staat. Bovendien werd er een bestek opgesteld met het oog op een gemeenschappelijke en gezamenlijke studie van een grensoverschrijdende waterstof-ruggengraat in de Benelux en de aangrenzende regio's – regio's die de Grande Région zou kunnen vertegenwoordigen. In het kader van deze energietransitie intensificeert de Benelux, in samenwerking met zijn andere partners, zijn onderzoek op het gebied van winbare energieën. Een voorbeeld hiervan is de Benelux Energie Innovatie dag rond de rol en het potentieel van zonne-energie die op 16 december in Brussel werd georganiseerd. Tijdens deze dag werd het

innovatieve potentieel van het gebruik van deze energie voor de bevordering van de energietransitie vastgesteld.

Evenzo brengt de samenwerking met de landen aan de Noordzee partners samen rond de ontwikkeling van windenergie. Dit heeft bovendien geleid tot een studie waarin de auteurs de grote lijnen van het offshore-energiebeleid van de landen in dit geografische gebied schetsen. Om haar doelstellingen inzake de energietransitie te bereiken, focust de Grande Région – onder het Saarlandse voorzitterschap – haar projecten op geïntegreerde lokale energiesystemen. Zo zijn alle werkzaamheden gericht op het gebied van duurzame stadsontwikkeling van energie-efficiënte wijken en sociale huisvesting, alsook op de elektriciteitsproductie uit intermitterende hernieuwbare energiebronnen en de toekomstige regionale organisatie van de elektriciteits- en energiemarkt (wat werd bekrachtigd door het onderzoeksnetwerk 'Power to Heat for the Greater Region's Renewables Integration and Development').

Hiertoe heeft de werkgroep 'Energie' verschillende belangrijke acties uitgewerkt. De eerste

actie was de presentatie van het proefproject 'Husarenweg 12/12a' aan het grote publiek. Dit project beoogde de afbraak en wederopbouw van nieuwe gebouwen, waarbij er een beroep wordt gedaan op een aantal duurzame innovaties, zoals elektrische mobiliteit, lage energievereisten voor nieuwe gebouwen en lokale hernieuwbare energiebronnen. Binnen dezelfde logica werden er – ter begeleiding van het project – een reeks workshops rond het thema van duurzaam bouwen in de Grande Région georganiseerd. In 2019 ten slotte bracht de werkgroep de netwerken voor energieprojecten in de regio bijeen, met als doel om onderzoeks- en demonstratieprojecten op energiegebied op te zetten. Het Franse voorzitterschap van de Top van de Executieven van de Grande Région (2021-2022) streeft naar een transformatie van de gebieden door middel van mechanismen voor onderzoek en industrie. Op het vlak van groene waterstof wil de Grande Région zich, op dezelfde lijn als de doelstellingen van de Benelux Unie, in het centrum van de Europese ecosystemen plaatsen door de actoren die bij de productie en distributie van dit koolstofvrije materiaal zijn betrokken, in een netwerk samen te brengen.

De regio Grand-Est staat bovendien in voor de dynamische opvolging van de samenwerking op het gebied van de energietransitie. Dit gebeurt door middel van projecten inzake de ontwikkeling van groene waterstof: de organisatie van regelmatige uitwisselingen tussen de aanspreekpunten voor waterstof binnen de Grande Région en de organisatie van bilaterale samenwerkingsverbanden die de actoren en de netwerken met elkaar verbinden. Er werden specifieke werkgebieden vastgesteld met als doel om in de nabije toekomst deze sector te structureren. De waterstof-herlaadstations worden op schaal van de Région in kaart gebracht, de beroepen binnen de sector worden aangepast, wat leidt tot een grensoverschrijdende cartografie van de opleidingsbehoeften en beschikbare middelen, en de behoeften aan vrachtwagens worden in kaart gebracht om tot een gemeenschappelijke of gecoördineerde aankoopaanpak voor overheidsinstanties te komen. Het doel op langere termijn is de structurering van een waterstofsector.

Onder hetzelfde voorzitterschap van de 18e top 2021-2022 leidde een proces dat op gang werd gebracht om een gecoördineerde reactie op de Europese oproep van de 'European Digital Innovation Hub' uit te werken, op 17 februari 2022 tot een gezamenlijke verklaring en een reeks antwoorden aan de Europese Commissie, die het initiatief tot het project had genomen.

Het thema van duurzame ontwikkeling komt volledig tot uiting in het concept van de energietransitie en beantwoordt noodzakelijkerwijs aan een samenwerking op lange termijn. Naar het voorbeeld van de opbouw van de Europese Unie kiezen de twee samenwerkingsgebieden voor de methode van de kleine stapjes. Deze methode biedt dan weer de mogelijkheid om lokale en gezamenlijke initiatieven te ontwikkelen. Naast vergaderingen van deskundigen en deelname aan bestaande werkgroepen is communicatie over dergelijke kwesties met het grote publiek van essentieel belang. De betrokkenheid en deelname van de burgers, via dialoog, conferenties en seminars, maken hen bewust van de verplichtingen die klimaatverandering ons oplegt en van de mogelijkheden die op lokaal niveau kunnen worden benut. Dit geldt voor de bereidheid van de Benelux Unie en de Grande Région om te overleggen over de middelen waarover ze beschikken om lokale projecten op het vlak van energietransitie te ondersteunen. Op basis van de recente klimaatrampen in de zomer van 2021 in de regio moeten er gezamenlijke projecten voor meer efficiëntie worden opgezet. Met betrekking tot groene waterstof, een belangrijke uitdaging voor duurzame ontwikkeling en de ontwikkeling van koolstofvrije energiebronnen, lijken het Franse voorzitterschap van de Top van de Executieven en de Benelux Unie in staat om gemeenschappelijke doelstellingen voor de productie en distributie in dit uitgestrekte geografische gebied op te stellen. Hiertoe kan er worden gedacht aan een gemeenschappelijke en algemene cartografie van het geografische gebied – na overeenstemming – waardoor de sector zich sneller en over een groter gebied kan ontwikkelen.

3) Industriële transitie

De industriële transitie sluit nauw aan op de dubbele logica van de digitale en energietransitie, die leidt tot een groene en digitale (Europese) economie. Dit is een langetermijnproces en gaat gepaard met sociale kwesties van billijkheid en rechtvaardigheid. Voor regio's die een industriële transitie doormaken, beveelt de OESO aan om 'de groei via innovatie te ondersteunen'. De industriële soevereiniteit heroveren, is een belangrijk aandachtspunt van de Grande Région. Veel van de regio's in het samenwerkingsgebied werden namelijk tot de jaren zeventig door industriële activiteiten aangewakkerd. De road-map van het Franse voorzitterschap van de Top van de Executieven van de Grande Région stelt dat deze herovering de transformatie van de gebieden zal versnellen dankzij gerichte synergiën op het gebied van onderzoek en industrie. Deze industriële transitie uit zich ook op het gebied van onderzoek en gezondheid, voor zover de sector op een beter beheer is gericht (integratie van industriële en productieve waardeketens). Tijdens de tussentijdse top van het Franse voorzitterschap van 20 januari 2022 wordt er een nieuwe werkgroep 'Industriële en digitale transities' (Transitions industrielles et numériques) opgericht. Deze werkgroep speelt in op de vele uitdagingen van de veranderingen in deze sectoren en maakt de ontwikkeling van lobbywerk voor bepaalde opkomende initiatieven mogelijk. Een ander aspect van de industriële transitie omvat de automobielsector.

Deze sector ondergaat momenteel grote veranderingen, waardoor het noodzakelijk is om de actoren in deze sector te ondersteunen. In de aanloop naar het 'Forum automobile' van de Grande Région op 14 en 15 juni 2022 wordt er onderzocht of de overheid op toekomstige veranderingen kan anticiperen.

Deze industriële transitie sluit nauw aan op een driedelige logica van een sterke interne markt, de integratie van hedendaagse digitale instrumenten, die nu meer dan noodzakelijk zijn, en een 'groene' economische ontwikkeling met respect voor het milieu. Maar nogmaals, deze doelstelling van samenwerking is een doelstelling op lange termijn, steeds met de methode van de kleine stapjes. In het licht van alle doelstellingen van de samenwerkingsgebieden, die vrij gelijklopend zijn, lijkt het logisch en zelfs noodzakelijk om verdere samenwerking te overwegen. Deze samenwerking kan worden versterkt door vergaderingen van werkgroepen en seminars waarbij deskundigen van deze groepen van gedachten kunnen wisselen met als doel om de wederzijdse kennis van bestaande en/of vroegere acties of projecten te verdiepen. Deze transformatie en transitie van de gebieden moeten deel uitmaken van een alomvattende aanpak van het bijzondere karakter van deze gebieden, voor zover bepaalde ontwikkelingen of economische activiteiten voor sommige gebieden relevanter zijn dan voor andere.